

млення роботодавця. Такий період повинен вказуватися у трудовому договорі.

3. Використання інформаційно-комунікаційних технологій. При надомній роботі не ставиться вимога про використання інформаційно-комунікаційних технологій. В Кодексі законів про працю визначено, що надомна робота може бути запроваджена лише для тих працівників, які набули практичні навички виконання якихось робіт чи можуть опанувати такі навички. І однією з вимог до місця виконання роботи є наявність технічних засобів (основних виробничих і невиробничих фондів, інструменту, інвентарю, приладів). Тоді як, у законодавчому визначенні дистанційної роботи, що наведено у частині 1 статті 60⁻² Кодексу законів про працю, чітко вказано про використання інформаційно-комунікаційних технологій при дистанційній формі праці. Отже, при дистанційній роботі працівник виконує трудову функцію за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, а при надомній, використання таких технологій не обов'язкове.

Спільними рисами даних форм організації праці є те, що працівник виконує роботу поза виробничими чи робочими приміщеннями роботодавця. Типова форма трудового договору повинна бути затверджена Міністерством соціальної політики України. Проте, поки така форма не затверджена.

Можемо зробити припущення, що надомна робота застосовується для таких професій як столяр, кравець, майстер-виробник одягу, швачка, гончар, художник розмалювання по дереву, емалі, брошурувальник тощо, а дистанційно можуть працювати юрист, бухгалтер, журналіст, менеджер, консультант, агент з туризму. Фактично надомна робота — це виготовлення певної продукції, створення товару, якогось матеріального результату, або надання послуг з використанням технічних засобів (приладів, інструментів, обладнання), а дистанційна робота — зазвичай інтелектуальна праця з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Законодавство щодо надомної та дистанційної роботи в Україні лише формується і потребує більшої деталізації.

Використані джерела

1. Павлинська А., Лотош К. Надомна і дистанційна робота: як її бачить український законодавець та як ці питання регулюються в інших країнах. *Юридична газета online*. 2020. № 21 (727). URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/trudove-pravo/nadomna-i-distanciyna-robota.html> (дата звернення: 16.03.2021).
2. Конвенція про надомну працю № 177: Конвенція Міжнародної організації праці від 20.06.1996 № 177. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_327#Text (дата звернення: 16.03.2021).

3. Кодекс законів про працю України: Закон від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#n1559> (дата звернення: 16.03.2021).

Кучерявенко В. С.

*аспірантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник — к. ю. н., доцент Фасій Б. В.*

ПРАВО НА ПОВАГУ ДО ПРЕЗУМПЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Засоби масової інформації відіграють важливу роль в інформуванні суспільства відносно провадження діяльності держави із забезпечення правопорядку, функціонування системи кримінального судочинства. Поширення в ЗМІ інформації стосовно фактів реагування держави на протиправні прояви поведінки представників суспільства здійснюється на основі закріпленого на нормативному рівні права на свободу думки і слова, на вільне вираження поглядів і переконань та у свою чергу сприяє реалізації права громадськості на отримання суспільно важливої інформації. В той же час, реалізація окреслених вище прав пов'язана з обов'язками, в тому числі з тими, що лежать в площині дотримання прав учасників кримінального провадження.

Аналіз медіаматеріалів за окресленою вище тематикою свідчить, що непоодинокими є випадки коли в журналістських матеріалах міститься стверджувальна інформація стосовно причетності певних осіб до вчинення протиправних, кримінально-караних діянь. З огляду на положення ч.1 ст. 62 Основного Закону України, якою встановлено принцип презумпції невинуватості, постає питання щодо сфери дії принципу та міри відповідальності представників ЗМІ за поширення інформації, яка містить твердження про протиправні прояви поведінки особи за відсутності обвинувального вироку.

Презумпція невинуватості є основоположним принципом, і водночас правом людини, елементом права на справедливий суд. Встановлення права на повагу до принципу презумпції невинуватості спрямоване на запобігання необґрунтованим звинуваченням у вчиненні протиправних діянь, убезпечення особи від настання несприятливих репутаційних та соціальних наслідків безпідставного ствердження щодо протиправних проявів її поведінки.

Дослідження поглядів науковців, матеріалів практикозастосовної діяльності, свідчить про існуючу тенденцію до утвердження широкого підходу із визначення сфери дії принципу презумпції невинуватості, його вихід за суто процесуальні межі, поширення дії принципу на всі суспільні відносини в яких учасником виступає особа по відношенню до якої здійснюються дії інкримінаційного характеру [1, с. 40], утвердження позиції щодо зверненості презумпції невинуватості як об'єктивного правового положення, констатації і вимоги закону до всіх державних і громадських формувань, посадових і службових осіб, громадян, до загальної суспільної думки [2, с. 3].

В той же час, факт визнання ЗМІ приналежними до кола осіб на яких поширюється обов'язок не посягати на право особи на повагу до презумпції невинуватості, не слід трактувати як абсолютну заборону із здійснення ними діяльності з інформування громадськості про відкриті кримінальні провадження, хід досудового розслідування та судового розгляду. В умовах дії принципу презумпції невинуватості ЗМІ зобов'язані лише не перебирати на себе роль суду та уникати висловлювань, формулювань, які б налаштовували суспільну думку на те, що особа винна у вчиненні злочину [2, с. 13].

За часом, дія принципу розпочинається з моменту відкриття кримінального провадження та завершується лише в момент набрання обвинувальним вироком законної сили. Ухвалення виправдувального вироку, звільнення особи від кримінальної відповідальності з закриттям кримінального провадження за nereабілітуючими підставами, не має своїм правовим наслідком припинення дії принципу презумпції невинуватості [2, с. 5–6].

Про порушення ЗМІ права особи на повагу до принципу презумпції невинуватості слід вести мову у тих випадках, коли ЗМІ під час дії презумпції невинуватості, за відсутності обвинувального вироку суду який вступив в законну силу, вдаються до характеристики особи, стосовно якої здійснюються дії інкримінаційного характеру; здійснюють, в окреслений вище проміжок часу, поширення серед невизначеного кола осіб медіаматеріалів, які у стверджувальній формі інформують населення про причетність особи до протиправної діяльності.

За вищенаведених умов, об'єктом посягання виступає не лише право на повагу до презумпції невинуватості, але й ряд інших, тісно пов'язаних з ним прав. Зокрема, право на справедливий судовий розгляд, право на повагу до честі та гідності, право на недоторканість ділової репутації, право на особисте життя та його таємницю. І якщо при порушенні права на справедливий судовий розгляд правові наслідки лежать в процесуальній площині, зводяться до можливості оскарження обвинувального вироку та його скасування, за умови доведення факту впливу попередньо висловлених в ЗМІ тверджень

щодо винуватості особи у вчиненні протиправних діянь на результат розгляду кримінального провадження. То, у випадку порушення вищевисловлених особистих немайнових прав, ЗМІ виступає відповідачем за позовом про захист честі, гідності та ділової репутації або ж за позовом про захист права на особисте життя та його таємницю.

Підсумовуючи зауважимо, що з огляду на цільову спрямованість нормативного утвердження права на повагу до принципу презумпції невинуватості, ЗМІ при висвітленні ходу досудового розслідування, розгляду кримінального провадження судом, зобов'язані забезпечувати баланс між правом суспільства бути проінформованим про суспільно-небезпечні діяння та правами особи, стосовно якої здійснюються дії інкримінаційного характеру; уникати випадків перейняття функцій суду та фактичного ухвалення вироку на шпальтах періодичних видань, в межах ефірного часу радіо- і телепередач.

Використані джерела

1. Юдківська Г. Ю. Конфлікт презумпції невинуватості та свободи слова при висвітленні ЗМІ кримінальних процесів. Точка зору Європейського суду з прав людини. *Вісник Верховного Суду України*. 2007. № 1. С. 40–44.
2. Нор В. Т. Презумпція невинуватості як конституційна засада кримінального судочинства та її застосування в практиці Європейського суду з прав людини. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Право. 2011. № 1(3). С. 1–24

Коршун А. В.

*методист Миколаївського інституту права
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник — к. ю. н., доцент Фасій Б. В.*

«ЦИВІЛЬНИЙ ШЛЮБ»: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У сучасному суспільстві дедалі частіше молоді люди починають своє спільне життя без офіційної реєстрації шлюбу, але при цьому мають повноцінні подружні стосунки, народжуючи дітей, придбаваючи житло, транспортні засоби, набуваючи спільно інше майно.

Спробуємо розібратись, що являє собою явище «цивільний шлюб» і які права та обов'язки він породжує для чоловіка та жінки, які обрали даний спосіб сімейних відносин.

Насамперед слід зазначити, що визначення поняття «цивільний шлюб» як таке в законодавстві відсутнє. Натомість в нормативно пра-